

IV PLA DIRECTOR DE LA COOPERACIÓ VALENCIANA 2017-2020

RESUM EXECUTIU

La Llei 18/2017, de 14 de desembre, de cooperació i desenvolupament sostenible, entra en vigor després de la seua publicació en el «DOCV» núm. 8191, de 15 de desembre de 2017 de la Generalitat Valenciana, i substitueix així a l'anterior Llei 6/2007, de 9 de febrer de la Generalitat, sobre la cooperació per al desenvolupament de la Comunitat Valenciana. S'emmarca entre les disposicions establertes en aquesta Llei i reflectides en el seu Capítol I, "Planificació, modalitats, avaluació i transparència", dins del seu Article 4, "Planificació de la cooperació internacional per al desenvolupament", que estableix l'obligatorietat de desenvolupar avaluacions intermèdia i final del IV Pla Director, ambdues gestionades per la Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació.

Aquesta avaluació intermèdia del IV Pla Director de la Cooperació Valenciana 2017-2020 es desenvolupa sota aquest marc normatiu i institucional, els objectius del qual són els següents:

- **L'objectiu general** de l'avaluació és analitzar quins factors potencien l'execució i l'avançament del IV PD.

- Amb aquesta finalitat, es concreten **4 objectius específics**:
 1. Analitzar el grau de coherència i adequació interna i externa del disseny del IV PDCV.
 2. Comprendre i explicar el procés d'implementació del IV PDCV segons el seu disseny inicial i des del qual analitzar: estat i grau d'avançament, factors crítics i obstaculitzadors, processos clau, punts febles i canvis interns de comportament.
 3. Proposar entrades per a la millora de l'eficàcia, eficiència, alineament i coherència de les intervencions recolzades per la Cooperació Valenciana per a la seua contribució a la consecució de resultats de desenvolupament dels països socis, en correlació amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030.
 4. Elaborar recomanacions estratègiques i sistematitzar les lliçons apreses.

El disseny avaluatiu va ser formatiu, de tipus no-experimental, sustentat en la compilació i triangulació d'informació a través de fonts primàries i secundàries i de tipus qualitatiu. Aquest disseny va permetre recollir les opinions i percepcions de les parts involucrades, així com observar processos, dinàmiques de canvi i aprenentatge i un panorama general dels resultats obtinguts, amb l'objectiu de realitzar **una triangulació d'informació** que permeta enfocar l'avaluació cap a juís finals i desenvolupar una anàlisi multinivell

(resultats, processos, context, disseny i estructura) amb aplicació de mètodes mixtos (qualitatius i quantitatius, amb predomini dels primers), segons les necessitats informatives establertes.

Després de finalitzar el procés avaluatiu, les **principals conclusions obtingudes i les recomanacions emeses** són les següents:

AMB RELACIÓ AL DISSENY.

El disseny del IV PD de la Cooperació Valenciana s'ha desenvolupat sota un procés de diàleg i debat valorat pels diferents agents i que ha permés establir consensos i arribar a acords sobre diferents aspectes del IV PD. En aquest procés de disseny es valora positivament l'esforç realitzat per la Direcció General de Cooperació i Solidaritat per a l'elaboració del Diagnòstic de la cooperació valenciana al desenvolupament: cap a una agenda pròpia de la cooperació descentralitzada en la Comunitat Valenciana, juliol 2016, tot i que no s'hi evidencia el desenvolupament d'un pla de millora concret per a la prioritització i incorporació operativa de les recomanacions. Una mostra n'és el fet que gran part de les recomanacions establertes en l'avaluació intermèdia i final del III PD continuen sent pertinents.

La coherència de l'estructura lògica del marc de resultats expressada en el IV PD es considera adequada i hi introdueix elements innovadors d'alineació amb l'Agenda 2030 i els seus ODS. Tanmateix, el marc d'intervenció es queda a nivells superiors de la cadena de resultats (impacte i resultats), sense especificar nivells més operatius referents a productes i línies d'acció que permeten aterrar els objectius operatius del Pla, cosa que li confereix un caràcter ampli que rep totes les prioritats sectorials i els àmbits d'actuació dels països considerats com a prioritat geogràfica.

AMB RELACIÓ A L'ESTRUCTURA.

La representativitat dels diferents agents en els òrgans col·legiats, consultius i ponències tècniques és àmplia.

El pressupost dispostat durant els anys 2017 i 2018 en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament en el marc del IV Pla Director ha crescut exponencialment. Tanmateix, encara es troba sota el 0,2% del pressupost de la GV i lluny del 0,7% referenciat en la llei de cooperació, encara que l'execució global pressupostària de l'últim exercici 2018 és satisfactòria i se situa en el 92,49% per al conjunt del pressupost.

L'instrument de conveni per a l'enfortiment d'agents de la cooperació està ben valorat pels diferents actors. A hores d'ara, ha permés mantenir una estructura de gestió i de treball d'aquests actors, que contribueix a finançar i dinamitzar les seues intervencions en cooperació i EpD i, sobretot, la seua proximitat i comunicació amb la població. Ara bé, es troba a faltar l'existència d'instruments de suport dirigits a l'enfortiment i consolidació dels òrgans col·legiats i consultius.

Així mateix, es visualitza un esforç important impel·lit per la GV cap a l'enfortiment intern de capacitats, sobretot, amb l'objectiu d'incorporar els principis de l'Agenda 2030 en les polítiques públiques, tot i que, en termes de cooperació al desenvolupament, encara no s'aprecien esforços igualment significatius en la formació d'aquests actors de l'administració pública, en àrees específicament vinculades a la cooperació internacional per al desenvolupament, la cooperació tècnica i l'acció humanitària.

La cooperació tècnica des dels actors de l'administració pública actualment té un recorregut molt curt amb només 2 projectes aprovats i és prompte per a fer-ne una avaluació, però es considera que pot ser un instrument interessant que contribuïska a l'enfortiment de les entitats sòcies locals dels països amb què col·labora, tot i que, per a aquesta tasca, requereix capacitats tècniques dels agents de cooperació vinculats a l'administració pública i la identificació del valor afegit que aquests agents poden oferir.

Les accions d'enfortiment organitzatiu i tècnic dels diferents agents de cooperació, establertes des del IV PD, de moment, no estan promovent un treball col·laboratiu ni en xarxa. Els òrgans existents per a la coordinació estratègica i operativa del Pla i les seues estratègies adscrites tenen un perfil d'espais d'informació i consulta i encara no han evolucionat cap a espais reals de participació.

AMB RELACIÓ ALS PROCESSOS.

El desplegament del principal instrument de cooperació del IV PD i les seues convocatòries de projectes 2017 i 2018 ha estat valorada pels diferents actors de la cooperació valenciana com un instrument útil i eficaç per a la seua comesa. Totes les convocatòries s'han mantingut alineades amb el IV PD i l'Ordre de Bases, han comptat amb terminis assequibles i adequats per a la seua resolució. Els pagaments, després de la seua aprovació, han estat àgils.

L'avaluació ex ante dels projectes es realitza mitjançant l'externalització del servei, cosa que garanteix la seua objectivitat i inclou un projecte de *feedback* cap a les institucions amb propostes avaluades, iniciativa que ha estat benvinguda i valorada positivament pels diferents actors.

El IV PD pot considerar-se adequat i acord a una nova visió de la cooperació, en trànsit des d'un model tradicional cap a un model de cooperació al desenvolupament alineada amb els preceptes i objectius de l'Agenda 2030, allunyada de la visió dels anteriors plans directors de cooperació de la Comunitat Valenciana. Això no obstant, s'ha mantingut la tendència a la concentració de les intervencions en les mateixes àrees geogràfiques, països prioritzats i sectors de cooperació en els quals ja es treballava històricament.

La gestió del coneixement, plantejada en el IV Pla Director, està molt centrada en l'avaluació, que és important com a instrument generador de coneixement, però que ha de combinar-se amb altres elements com ara:

- a. Existència d'espais institucionals (formals o informals), estables, representatius i participatius. Aquest factor és clau per a incentivar l'intercanvi, la socialització i la construcció de coneixement de forma conjunta.
- b. Existència d'una definició clara y compartida des de l'inici d'una estratègia de gestió del coneixement.
- c. Comptar amb **instruments adequats per a la recollida d'informació**, interpretació, generació de coneixement i presa de decisions. L'actual fitxa no recull gran part de la informació necessària perquè puguen mesurar-se part dels indicadors previstos en el IV Pla Director, en moments intermedis no finals.

A pesar de la importància que el IV Pla Director li reconeix a la necessitat de desenvolupar una estratègia global de comunicació per al desenvolupament, no s'han iniciat accions per a la seua concreció o posada en marxa, ni com a estratègia global de comunicació per al desenvolupament en el marc del IV Pla Director, ni com a instrument específic de comunicació en les estratègies d'EpD i AH.

AMB RELACIÓ ALS RESULTATS.

Actualment, amb el desplegament dels instruments del IV PD, ha estat possible realitzar una distribució que, generalment i de forma testimonial en alguns casos, aborda la totalitat dels Eixos del pla. Encara existeix una clara tendència a la concentració de recursos en l'Eix 2 sobre la resta dels eixos.

El nombre i l'amplitud en la definició dels Objectius Operatius del IV PD li confereixen a un caràcter molt ambiciós, on, tot i que el pressupost en cooperació s'ha incrementat substancialment en els últims dos anys, es dificulta poder facilitar els recursos necessaris per a fer operatius el 100% dels seus objectius. Ara per ara, un 32.34% (32.35%) dels objectius (11 de 34) no rep cap finançament.

RECOMANACIONS

1. Tenint en compte l'obertura de la Direcció General de Cooperació i Solidaritat, per a l'establiment d'espais de diàleg amb els agents i l'existència de punts de controvèrsia sobre els quals posar-se d'acord, de cara a futurs exercicis de planificació de la política de cooperació, es recomana incorporar agents externs que actuen com a facilitadors i dinamitzadors en el susdit procés. S'ha de tenir en compte que en aquests exercicis de planificació participativa són igual d'importants el procés i el producte.
2. Es recomana, en la mesura que es puga, quan la presència de socis en el terreny o d'enllaços que així ho permeten (OTC), facilitar la participació dels països socis amb el qual es col·labora (almenys, aquells amb un recorregut de cooperació ampli) en el disseny de la política de cooperació valenciana.

3. Amb l'objectiu de tancar el cicle d'avaluació de Plans Directors, es recomana establir plans de millora, d'acord amb les recomanacions emeses per les avaluacions anteriors, ja que segueixen vigents en gran mesura.
4. Es recomana realitzar una tasca política d'impuls per al disseny i aprovació del Reglament de Cooperació al desenvolupament. L'absència d'aquest reglament en aquesta fase d'execució del Pla Director i davant del nou repte de la gestió del proper increment pressupostari evidencia certa incongruència.
5. Els Plans d'Acció Anuals (PAA) han de complir la funció establerta en el IV PD de concretar els seus objectius i resultats operatius. El caràcter generalista del IV PD necessita un exercici específic de planificació operativa, que tinga en compte els elements que van quedar pendents per a definir en el disseny del pla. Amb aquesta finalitat, és necessari identificar els esglaons intermedis de la cadena de resultats: productes, línies de treball i la seua temporalització.
6. S'ha de preveure l'anticipació suficient, el disseny del sistema de sistematització i anàlisi d'informació necessària per al mesurament dels indicadors del IV PD, a través dels diferents instruments específics dissenyats per a aquesta finalitat (fitxa indicadors) i de la resta de documents que aportarà aquesta informació (informes d'avaluació, informes de projectes, memòries, etc.).
7. Els elements organitzatius sobre els quals gira l'execució del IV PD han d'activar-se, la Comissió Interdepartamental, el Consell Territorial Sectorial, el CAHE i les diferents ponències tècniques són espais clau per a promoure una coherència i harmonització de polítiques per al desenvolupament. Així, es recomana introduir-hi instruments de suport dirigits a l'enfortiment i consolidació dels òrgans col·legiats i consultius.
8. Es recomana enfortir els esforços en la formació dels diferents actors de l'administració de la Generalitat Valenciana i del Sector Públic Instrumental de la Generalitat en àrees específicament vinculades a la cooperació internacional al desenvolupament, sobretot quan es preveja que, pel seu valor afegit, aquests actors pogueren involucrar-se en possibles iniciatives de cooperació tècnica, ja que és un àmbit de cooperació que requereix sensibilitats, coneixements i capacitats tècniques, diferents de la dels principis de l'aplicació interna dels preceptes i objectius de l'Agenda 2030.
9. L'increment substancial del finançament de la cooperació s'hauria d'acompanyar d'un increment proporcional del pressupost de la Direcció General de Cooperació i Solidaritat per tal de dotar-se d'equips professionals en nombre i capacitat tècnica suficient, per al desplegament de cada instrument pragmàtic del IV Pla Director.
10. Per tal de millorar la comunicació interinstitucional i intersectorial, es recomana establir instruments de suport i/o espais formals i permanents de reflexió, debat i treball conjunt entre actors (fòrums, plataformes, taules, etc.), que permeten

l'intercanvi d'inquietuds, experiències i lliçons apreses i servisca per a generar propostes compartides i sinergies institucionals, reforçant relacions col·laboratives.

11. Com a element per a orientar en la formulació de projectes als diferents agents, es recomana elaborar una guia per a la formulació de projectes que complemente les guies d'avaluació ex ante, més dirigides a la interpretació dels criteris d'avaluació de la convocatòria.
12. Es recomana identificar, de forma conjunta amb els agents, els elements de millora en la incorporació dels enfocaments transversals també en la seua fase d'execució i, posteriorment, articular al seu voltant possibles accions de reforç, per a millorar la integració d'aquests aspectes a escala operativa.
13. Davant del repte que suposa la gestió de l'increment exponencial del pressupost en l'últim any i tenint en compte el caire generalista i ambicions del IV PD, i amb l'objectiu d'evitar un fraccionament de l'ajuda, es recomana: promoure la presentació de projectes plurianuals o programes i incentivar la presentació de propostes en consorci.
14. S'ha de definir una estratègia o pla institucional d'avaluació anual, orientat a definir clarament els objectius d'interés de les susdites avaluacions, en termes de coneixement que s'han d'adquirir amb elles i de posteriors estratègies d'adquisició, desenvolupament, distribució, ús i retenció del coneixement en la institució.
15. La definició i el disseny de les estratègies de comunicació per al desenvolupament i de les estratègies o plans de comunicació i sensibilització sobre l'acció humanitària i l'EpD ha de guanyar protagonisme i avançar cap a la seua concreció i desenvolupament en el període de vigència restant del IV PD.